

Interreg Greece-Bulgaria

Action Plan for Social Entrepreneurship

European Regional Development Fund

Cross border Action Plan for the Development
and Operation of an Executive Mechanism for
the Support and Promotion of Social
Entrepreneurship in the context of the Social
Economy and Social Innovation

Deliverable 3.3.2 : Development of a Dynamic Tool for diagnosis of social enterprises needs

Department of Economics

Democritus University of Thrace

The Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in it

The contents of this study are sole responsibility of Democritus University of Thrace and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat

Executive Summary 3.3.2 " Development of a Dynamic Tool for diagnosis of social enterprises needs".

In deliverable 3.3.2 " Development of a Dynamic Tool for diagnosis of social enterprises needs", a thorough conceptual impression is initially attempted, as well as a coherent history of the social and solidarity economy (KALO). Based on this, it emerges that the philosophical conception of the operation of KALO is determined before the creation of the modern western world, coming as a model from Ancient Greece. During the 18th and 19th centuries it appears that KALO has two parallel models developed the European and the American. The European model of KALO and KOINSEP has its origins in the workers cooperatives in the United Kingdom and France, while in the American model the private charities. The modern approach to Social and Solidarity Economy (KALO) and KOINSEP in the European model was established and determined by J. Delors while the American model was determined by J. Rifkin. In the following, the two models are presented comparatively and coherently in the deliverable.

In order to create a dynamic tool for diagnosing the needs of KOINSEP, an acceptable methodology is followed which is the multi-criteria analysis of good practices with the established WSM (Weighted Sum Model). The criteria are included in the field research questionnaire, so that the primary data can be collected directly for evaluation. The main tool is the field research in processing the results with comparative evaluation with the best practices and the criteria that have been set according to the specifications and characteristics of the Region and the installed KOINSEP.

Interreg Greece-Bulgaria

Action Plan for Social Entrepreneurship

European Regional Development Fund

Cross border Action Plan for the Development and Operation of an Executive Mechanism for the Support and Promotion of Social Entrepreneurship in the context of the Social Economy and Social Innovation

Deliverable 3.3.2 : Development of a Dynamic Tool for diagnosis of social enterprises needs

Department of Economics

Democritus University of Thrace

The Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in it

The contents of this study are sole responsibility of Democritus University of Thrace and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat

Επιτελική Σύνοψη 3.3.2 Ανάπτυξη δυναμικού εργαλείου διάγνωσης αναγκών Κοινωνικών επιχειρήσεων.

Στο παραδοτέο 3.3.2 «Ανάπτυξη δυναμικού εργαλείου διάγνωσης αναγκών των Κοινωνικών επιχειρήσεων» αρχικά επιχειρείται μια ενδελεχής εννοιολογική αποτύπωση αλλά και ένα συνεκτικό ιστορικό για τη κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία (ΚΑΛΟ).

Με βάση αυτή, αναδεικνύεται ότι η φιλοσοφική αντίληψη για την λειτουργία της ΚΑΛΟ προσδιορίζεται προ της δημιουργίας του σύγχρονου δυτικού κόσμου, προερχόμενο ως μοντέλο από την Αρχαία Ελλάδα.

Κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα προκύπτει ότι η ΚΑΛΟ έχει δύο παράλληλα μοντέλα ανάπτυξης και εξέλιξης, το Ευρωπαϊκό και το Αμερικάνικο. Το Ευρωπαϊκό μοντέλο της ΚΑΛΟ και των ΚΟΙΝΣΕΠ έχει την αφετηρία του χρονικά και λειτουργικά στους εργατικούς και αγροτικούς συνεταιρισμούς σε Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία, ενώ στο Αμερικάνικο μοντέλο τα ιδιωτικά φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Η σύγχρονη προσέγγιση στην ΚΑΛΟ και στις ΚΟΙΝΣΕΠ στο μεν Ευρωπαϊκό μοντέλο καθιερώθηκε και προσδιορίσθηκε από τον J. Delors ενώ το δε Αμερικάνικο μοντέλο προσδιορίσθηκε από J. Rifkin. Στη συνέχεια του παραδοτέου παρουσιάζονται συγκριτικά και συνεκτικά τα δύο μοντέλα.

Για τη δημιουργία του δυναμικού εργαλείου διάγνωσης αναγκών των ΚΟΙΝΣΕΠ, ακολουθείται μια αποδεκτή μεθοδολογία που είναι η πολυκριτηριακή ανάλυση των καλών πρακτικών με το καθιερωμένο μοντέλο WSM (Weighted Sum Model).

Τα κριτήρια εντάσσονται στο ερωτηματολόγιο της έρευνας πεδίου, ώστε να συλλέγονται απευθείας τα πρωτογενή δεδομένα προς αξιολόγηση.

Το βασικό εργαλείο είναι η έρευνα πεδίου σε επεξεργασία των αποτελεσμάτων με συγκριτική αξιολόγηση με τις βέλτιστες πρακτικές και τα κριτήρια που έχουν τεθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας και των εγκατεστημένων ΚΟΙΝΣΕΠ.

Interreg Greece-Bulgaria

Action Plan for Social Entrepreneurship

European Regional Development Fund

Cross border Action Plan for the Development
and Operation of an Executive Mechanism for
the Support and Promotion of Social
Entrepreneurship in the context of the Social
Economy and Social Innovation

Deliverable 3.3.2 : Development of a Dynamic Tool for diagnosis of social enterprises needs

Department of Economics

Democritus University of Thrace

The Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in it

The contents of this study are sole responsibility of Democritus University of Thrace and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries, the Managing Authority and the Joint Secretariat

The deliverable 3.3.2 describes the necessary tools and methodologies for diagnosis of social enterprises' needs, and it has two main paragraphs.

In the first paragraph "1. Introduction" there is an extensive historical reporting of social enterprises and their changes, from Ancient Greece to the present, with social and economical reforms.

In the second paragraph "2 the tool for best practice" we try for the first time to establish a strict methodological approach with application of the multi-criteria analysis. Also we introduce a mathematical model that allows the evaluation of good practices. The final scope is to develop a complete tool and methodology that can establish a classification of social enterprises, with regard to best practices. Then, models of multicriteria analysis, the criteria selection and the methodologies for static and dynamic analysis are developed.

As the result of this approach, we conclude that basic research tool such as questionnaire combined with an appropriate statistical methodology can identify the needs of social enterprises, as well as comparing with the best practice cases.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	4
2. Το εργαλείο των βέλτιστων πρακτικών	17
2.1 Ανάλυση μεθοδολογίας πολύκριτηριακής ανάλυσης	18
2.2 Επιλογή κριτηρίων	19
2.2.1 Επιλογή κριτηρίων για το στατικό εργαλείο.....	20
2.2.2 Επιλογή κριτηρίων για το δυναμικό εργαλείο	21

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1. Εισαγωγή

Η έννοια της κοινωνικής οικονομίας αποτελεί ένα διεπιστημονικό αντικείμενο τόσο της Οικονομίας όσο και άλλων Κοινωνικών επιστημών (Κοινωνιολογίας, Πολιτικής, Κυβερνητικής) με το οποίο απασχολείται η επιστημονική κοινότητα συστηματικά – σύμφωνα με τη βιβλιογραφία- περίπου από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, όμως ως αποτυπωμένη κοινωνική δράση προϋπάρχει από την εκκίνηση του Δυτικού Πολιτισμού από την Αρχαία Ελλάδα.

Πριν την συστηματική μελέτη, την έρευνα και την ταξινόμηση των όρων, η κοινωνική οικονομία εμφανίζεται στην Αρχαία Ελλάδα με την συγκέντρωση χρημάτων και διάθεση εργασίας ή άλλων πόρων για τελετουργίες, νεκρικές τελετές ή την κατασκευή δημόσιων έργων. Στην Αρχαία Ρώμη με τη δημιουργία συλλόγων βιοτεχνών. Στις ΗΠΑ εμφανίζεται μετά την οικονομική κρίση του 1873-1895 κυρίως για την φιλανθρωπική δράση και την υποστήριξη απόρων και αστέγων. Την ίδια περίοδο στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα εμφανίζεται με τη μορφή των συνεταιρισμών για την ανάπτυξη της Ναυτιλίας με την συμμετοχή στην κατασκευή και εκμετάλλευση εμπορικών πλοίων κυρίως στα μεγάλα λιμάνια και νησιά του Ιονίου και του Αιγαίου, αλλά και στην ηπειρωτική Ελλάδα με τους συνεταιρισμούς στα Αμπελάκια και τις εμπορικές νησίδες τους, στο τομέα της νηματοουργίας / υφαντουργίας. Ίσως πρόκειται και για τη πρώτη συστάδα (cluster) κοινωνικής οικονομίας που καταγράφεται ιστορικά.

Προφανώς η κοινωνική οικονομία μεταβάλλεται με τη πάροδο των χρόνων και τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, όμως εντοπίζονται κάποια πυρηνικά στοιχεία που είναι αμετάβλητα κυρίως ως προς τους εξυπηρετούμενους στόχους και σκοπούς της δράσης, με την έμφαση στην κάλυψη της ανθρώπινης ανάγκης και όχι στην οικονομική ικανοποίηση.

Στο πεδίο της κοινωνικής οικονομίας, εντοπίζονται σοβαρές διαφορές στην ιστορική τους ανάπτυξη μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΕ. Κατά την τυποποίηση στις ΗΠΑ, η κοινωνική οικονομία είναι το αντικείμενο των Ιδρυμάτων (PF : Private Foundations), των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (NGOs : Non Government Organizations), ιδρύονται και χρηματοδοτούνται από επιχειρηματίες ή επιχειρήσεις, έχουν κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους, συνήθως δεν έχουν παραγωγική δραστηριότητα αλλά στηρίζουν την επιστημονική έρευνα και η λήψη των αποφάσεων γίνεται από τον επιχειρηματία ή την εταιρία που το ίδρυσε, με κατά τη κρίση τους διαφάνεια. Η δράση των παραπάνω φορέων, φαίνεται να ξεκινά περί το 1800 αλλά ενεργοποιείται και εντείνεται από το 1960 και έπειτα.

Στην Ευρώπη, η κοινωνική οικονομία σε ποιο ενεργές μορφές και τύπους, εμφανίζεται από τις αρχές του 1980 στην Μεγάλη Βρετανία για την αντιμετώπιση των συνεπειών των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στη κοινωνία και στη συνέχεια σε άλλες χώρες από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 ως αντιμετώπιση των συνεπειών της μείωσης και συρρίκνωσης του κράτους πρόνοιας, ως είχε διαμορφωθεί. Όμως στην Μεγάλη Βρετανία εμφανίζονται από το 1790 λαϊκές ενώσεις και ταμεία αλληλοβοήθειας. Όμως η ουσιαστική οργάνωση και ανάπτυξη του πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας ως προσδιορίζεται ακόμα και σήμερα, έχει την εκκίνησή της στην Γαλλία, όπου την ίδια δεκαετία (1970) συγκροτούνται συνεταιρισμοί και αλληλασφαλιστικές εταιρίες και παράλληλα συνδέονται σε μία ένωση (CNLAMCA). Επίσης στη Γαλλία, θεσμικά και νομικά ως πρώτη χώρα στην Ευρώπη αναγνωρίζει και προδιαγράφει διαδικασίες κοινωνικής οικονομίας το 1981 με ερευνητή και εισηγητή τον J. Delors. Τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη (Ολλανδία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και νότια Γερμανία), συμπράξεις αγροτών και συνεταιρισμοί για προώθηση προϊόντων εμφανίζονται χρονικά σχεδόν παράλληλα (περί τα 1750) για την βελτίωση των διαπραγματευτικών θέσεων των παραγωγών στην αγορά πρώτων υλών και εφοδίων ή στη διακίνηση και πώληση.

Στην Ελλάδα, η κοινωνική οικονομία εκτός των άτυπων μορφών που προαναφέρθηκαν (Αρχαία Ελλάδα και περίοδο τουρκοκρατίας) έχει ακολουθήσει τους μετασχηματισμούς της με τη γνωστή υστέρηση χρόνων αλλά και με την εισαγωγή ιδιαιτεροτήτων που δημιουργούν ένα περιβάλλον εξαίρεσης έναντι των

διεθνών πρακτικών. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, ενώσεις αγροτών – παραγωγών αν και έχουν ενασχόληση με το πρωτογενή οικονομικό τομέα, εμφανίζονται και ως εκφραστές κοινωνικής οικονομίας. Επίσης από τον Αστικό Κώδικα προβλέπονταν από το 1980 η δημιουργία Αστικών μη κερδοσκοπικών εταιριών (ΑΜΚΕ), Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης, έως το 2011 (Ν.4019/2011 – ΦΕΚ 216^Α 30.09.2011) που για πρώτη φορά εισάγεται στο νομικό σύστημα της Χώρας οι έννοιες της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Το νομικό πλαίσιο εξελίσσεται με την βελτιστοποίησή του από νέο εκτεταμένο νόμο 4430/2016 (ΦΕΚ 205 31.10.2016) εισάγοντας και την έννοια «αλληλέγγυα οικονομία». Στην ΕΕ από το 1990 σταδιακά και συστηματικά αναπτύσσονται παράλληλες προσπάθειες στη κατεύθυνση της ταξινόμησης, κωδικοποίησης και οργάνωσης του θεσμικού και νοηματικού πλαισίου της κοινωνικής οικονομίας αλλά και της ουσιαστικής ενδυνάμωσής του, ως εργαλείο για την αντιμετώπιση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού και δευτερεύοντος ως οικονομικοί οργανισμοί για την αύξηση οικονομικών μεγεθών.

Συμπερασματικά, η κοινωνική οικονομία φαίνεται να συνυπάρχει με την σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία (1^η βιομηχανική επανάσταση 1770), ήταν στο περιθώριο των πολιτικών και των ερευνών, έχει επανέλθει δυναμικά στο προσκήνιο τα τελευταία 38 χρόνια και φαίνεται να καθιερώνεται και να ενισχύεται περαιτέρω.

Κοινωνική οικονομία : ορισμοί, περιορισμοί και εννοιολογικός προσδιορισμός.

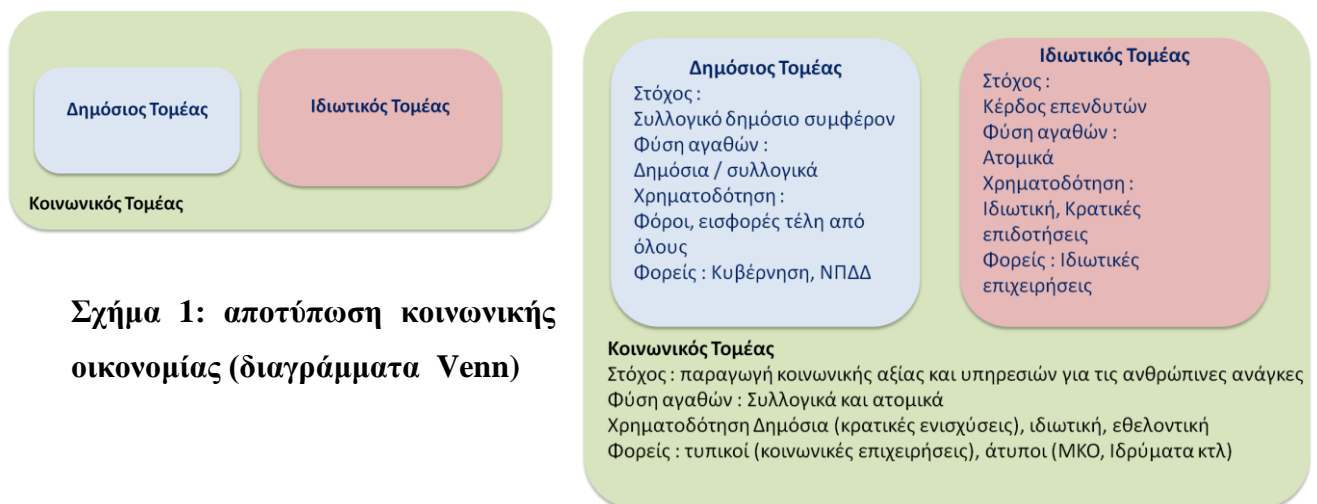
Υπάρχει σε εξέλιξη μια επιστημονική προσπάθεια από Οικονομολόγους και Κοινωνιολόγους ή Πολιτικούς επιστήμονες να οριοθετηθεί με ακρίβεια ο όρος κοινωνική οικονομία. Η θεωρητικοποίηση και οριοθέτηση, εκτός του ότι βοηθάει τις πολιτικές (κυρίως σε επίπεδο ΕΕ) και τις θεσμικές / νομοπαρασκευαστικές διαδικασίες, έχει ως αποτέλεσμα και την ύπαρξη συγκεκριμένων δεικτών για τη μέτρηση του αποτελέσματος και της επίδρασης της κοινωνικής οικονομίας στη κοινωνία. Εκτός από αποσπασματικά στατιστικά στοιχεία τέτοιοι δείκτες δεν υπάρχουν.

Είναι δυσεπίτευκτο να παρουσιαστεί ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της Κοινωνικής Οικονομίας. Άλλωστε στις περισσότερες αναφορές, μελέτες ή έρευνες, αποφεύγεται

επιμελώς να χρησιμοποιούνται ορισμοί με μονοδιάστατο προσανατολισμό, για αυτό και διατυπώνονται με πολλαπλότητα εκφράσεων όπου εκτός της κοινωνικής οικονομίας, συνυπάρχουν η «αλληλέγγυα οικονομία», η «εναλλακτική οικονομία», ο «τρίτος οικονομικός τομέας», «τριτογενές σύστημα», «Πλουραλιστική κοινωνική δραστηριότητα» ή και «συνεργατική οικονομία».

Περιγραφικά, το πεδίο της κοινωνικής οικονομία οριοθετείται ανάμεσα στον δημόσιο χώρο - πρώτος οικονομικός τομέας και στην ιδιωτική πρωτοβουλία –δεύτερος οικονομικός τομέας. Αναπτύσσεται κυρίως για να καλύψει τις κοινωνικές ανάγκες τις οποίες ο ιδιωτικός τομέας δεν διατίθεται να καλύψει λόγω μη ελκυστικού κέρδους ή απουσίας υψηλού κέρδους και ο δημόσιος τομέας δεν δύναται λόγω απουσίας δημοσιονομικών πόρων και έλλειψης μέσων ή υποδομών.

Σε διαγράμματα Venn, η κοινωνική οικονομία μπορεί να παρουσιαστεί ως εξής :

Σχήμα 1: αποτύπωση κοινωνικής οικονομίας (διαγράμματα Venn)

Για λόγους πληρότητας και συναντίληψης, στο παρόν κείμενο, θεωρούνται ως ισοδύναμοι και χρησιμοποιούνται οι ακόλουθοι ορισμοί για την **κοινωνική οικονομία**:

- Είναι υπολειμματική οικονομία μεταξύ των δύο τυπικών μορφών οικονομίας (Mertens 1999),
- Είναι η οικονομία του μη κέρδους, μέσω της ελεύθερης συμμετοχής και της εθελοντικής δέσμευσης για ένα κοινό σκοπό (Westlund 2003),
- Είναι οι οικονομικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται συνεργατικά συστήματα με κοινές αξίες από αμοιβαία μέλη εντός τριών αρχών (1) να έχουν αυτονομία διοίκησης, (2) να έχουν δημοκρατικές διαδικασίες διοίκησης

και (3) η παροχή υπηρεσιών να μην αποσκοπεί πρώτιστα στο κέρδος (Defourny & Develteve 1999),

Είναι οι δραστηριότητες ενώσεων προσώπων και όχι κεφαλαίων που δραστηριοποιούνται με στόχο την κάλυψη αναγκών της κοινωνίας που δεν ικανοποιούνται ή ικανοποιούνται πλημμελώς από το Κράτος ή την Αγορά στη βάση τεσσάρων τουλάχιστον αρχών (1) εκούσια ελεύθερη συμμετοχή, (2) ισότητα μελών, (3) δημοκρατική λήψη απόφασης και (4) βιώσιμη λειτουργία (Τ. Νικολόπουλος – Δ. Καπογιάννης 2014),

Είναι ο τρίτος οικονομικός τομέας που δημιουργεί συνέργειες μεταξύ των τοπικών αρχών, των επιχειρήσεων και της κοινωνίας δημιουργώντας θέσεις εργασίας και νέες υπηρεσίες οικονομικά ανεκτές και βιώσιμες (Lipietz 2001),

Η πλέον πρόσφατη εννοιολογική προσέγγιση της κοινωνικής οικονομίας από την ΕΕ (2017) και αναφέρεται ότι κοινωνική οικονομία είναι αυτή που έχει τις ακόλουθες αρχές :

1. Υπεροχή του ατόμου και του κοινωνικού στόχου έναντι του κεφαλαίου,
2. Εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή μελών,
3. Δημοκρατικός έλεγχος από τους συμμετέχοντες,
4. Συνδυασμός των συμφερόντων των συμμετεχόντων (μελών, χρηστών και κοινωνικού συνόλου),
5. Προάσπιση της αρχής της αλληλεγγύης
6. Αυτόνομη διαχείριση και ανεξαρτησία από δημόσιες αρχές
7. Το μεγαλύτερο ποσοστό πλεονάσματος να χρησιμοποιείται για την επίτευξη στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης, υπηρεσιών συμφέροντος των μελών και του κοινωνικού συνόλου.

Στην Ελληνική Νομοθεσία ακολουθείται ο ορισμός του Ν.4019/2011 ο οποίος είναι και από τους ευρύτερους και ταυτόχρονα ακριβέστερους αναφέροντας ότι : κοινωνική οικονομία είναι το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση των γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων. Προφανώς στη βιβλιογραφία, υπάρχουν και άλλοι ορισμοί και πλήθος περιγραφών. Επιλέγονται οι συγκεκριμένοι όμως που επηρεάζουν και αναφέρονται τόσο στην Ελληνική πραγματικότητα αλλά και στη μελέτη περιπτώσεων που παρουσιάζονται.

Είναι σαφές ότι στο τίτλο «κοινωνική οικονομία» συναθροίζονται πολλά διαφορετικά καθεστώτα και μοντέλα οικονομικών δραστηριοτήτων, από συλλογικές πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται ανάμεσα στον Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα.

1.3. Φορείς κοινωνικής οικονομίας, η κοινωνική επιχειρηματικότητα και οι Κοινωνικές επιχειρήσεις.

Η έκφραση της κοινωνικής οικονομίας, γίνεται μέσω των φορέων της. Σε αντίθεση με τη δυσκολία ορισμού της κοινωνικής οικονομίας, όσο αφορά τους φορείς της, η ταξινόμηση και η οργάνωση είναι σε σαφέστερο πεδίο, αν και υπάρχει μια πλειάδα προσεγγίσεων με διαφορετικά κριτήρια και χαρακτηριστικά.

Αρχικά υπάρχουν δύο προσεγγίσεις ως προς την ταξινόμηση των φορέων κοινωνικής οικονομίας : της Ευρωπαϊκής προσέγγισης βασισμένη στην αρχιτεκτονική της κοινωνικής οικονομίας κατά J. Delors και της Αμερικάνικης προσέγγισης κατά J. Rifkin όπου είναι σαφώς επηρεασμένη από την σχεδόν ανυπαρξία κοινωνικών υπηρεσιών στην οικονομία των ΗΠΑ. Η κοινωνική οικονομία κατά Rifkin αποβλέπει σε μια εθελοντική αναδιανομή πλούτου από τον δεύτερο οικονομικό τομέα (Ιδιωτικό) προς την κοινωνία, συμπληρώνοντας τον ρόλο του Κράτους. Η κοινωνική οικονομία συνδέεται περισσότερο με τον μη κερδοσκοπικό τομέα, οι κοινωνικοί δεσμοί υπερέχουν των οικονομικών. Η έκφραση της κοινωνικής οικονομίας είναι τα Ιδρύματα, η Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ο Εθελοντικές Οργανώσεις όπου εκφράζουν την αλληλοβοήθεια και την αλληλεγγύη.

Τα δύο διαφορετικά πλαίσια για τους φορείς κοινωνικής οικονομίας, εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα :

Κριτήρια	ΕΕ	ΗΠΑ
Εκφραστής	Jacques Delors	Jeremy Rifkin
Εκκίνηση	Αποτέλεσμα Συλλογικής δράσης	Επιχειρηματίας ή επιχείρηση
Στόχοι	Πρωτίστως Κοινωνικοί	Κοινωνικοί και Οικονομικοί
Σκοπός	Δημιουργία Κοινωνικής αξίας	Δημιουργία κοινωνικής και οικονομικής αξίας
Δράση	Οδηγείται από την αποστολή	Ισορροπία αποστολής - αγοράς
Λήψη απόφασης	Δημοκρατική – συμμετοχική	Επιχειρηματίας, ορισμένη διοίκηση
Χρηματοδότηση	Ιδιωτικά κεφάλαια, κρατικές επιχορηγήσεις	Ιδιωτικά κεφάλαια,
Προορισμός εισοδημάτων	Προς την επίτευξη του στόχου και σκοπού	Επενδύσεις ή διανομή στους ιδιοκτήτες
Βασικό Αντικείμενο	Κοινωνική υπηρεσία, εργασία	Έρευνα, καινοτομία, Εκπαίδευση
Κοινωνικοί φορείς	1. Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ). 2. Συνεταιρισμοί 3. Ταμεία Αλληλοβοήθειας 4. Ευρωπαϊκά προγράμματα	1. Φιλανθρωπικά Ιδρύματα 2. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις 3. Ιδιωτικά Ιδρύματα 4. Ταμεία Αλληλοβοήθειας

Πίνακας 1: Κοινωνική οικονομία - οι προσεγγίσεις ΕΕ και ΗΠΑ

Αν και φαίνεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο μοντέλων, από το 2011 παρατηρείται μια σύγκλιση από πλευράς της ΕΕ, με την έγκριση και έκδοση «Πράσινη Βίβλος για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη» που προσιδιάζει με την Αμερικάνικη προσέγγιση κυρίως ως προς τους εκφραστές – κοινωνικοί φορείς της κοινωνικής οικονομίας.

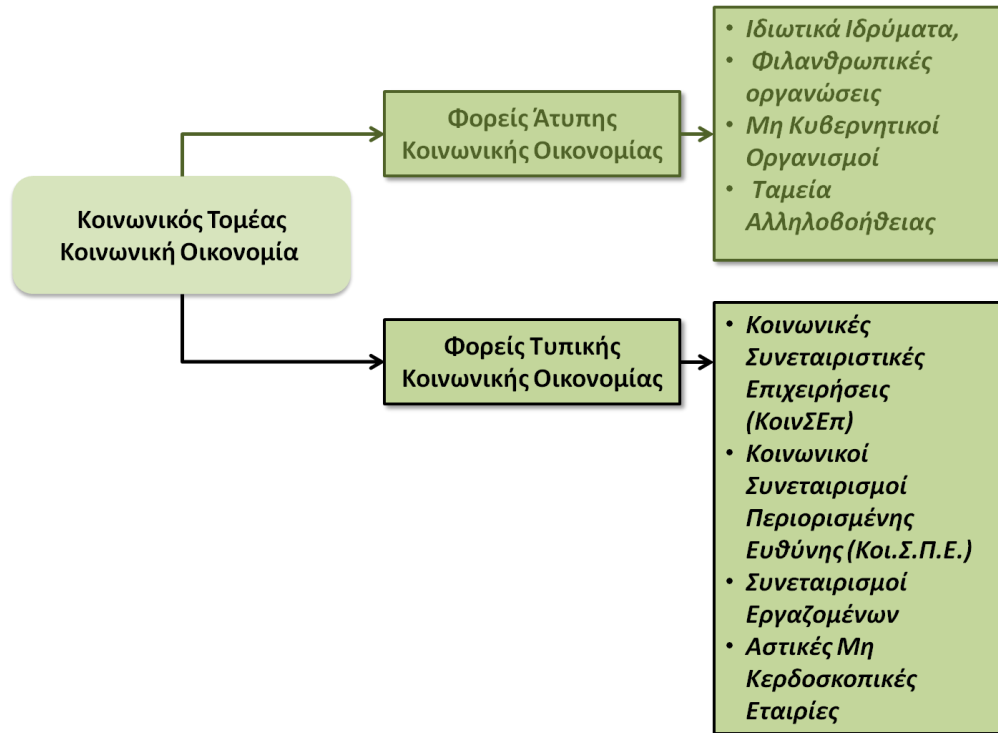
Ακολουθώντας την Ευρωπαϊκή τυπολογία για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, προσδιορίζονται οι κατηγορίες της:

Άτυπης κοινωνικής οικονομίας : που δεν περιλαμβάνει χρηματική συναλλαγή αλλά παροχή υπηρεσιών κοινωνικής υποστήριξης, αλληλεγγύης, φιλανθρωπίας. Σε αυτή τη κατηγορία εντάσσονται οι Μη Κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), τα Ιδιωτικά Φιλανθρωπικά και Κοινωφελή Ιδρύματα, οι Αστικές Μη Κερδοσκοπικές επιχειρήσεις (ΑΜΚΕ).

Τυπικής (ή κανονιστικής) κοινωνικής Οικονομίας : που εκτός από παροχή υπηρεσίας περιλαμβάνεται και χρηματική συναλλαγή όχι υποχρεωτικά από τον ωφελούμενο. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται : **Κοινωνικές Συνεταιριστικές**

επιχειρήσεις (ΚοινΣΕπ). Σε βιβλιογραφία αναφέρεται και ο όρος κανονιστική, υπό την έννοια ότι υπάγονται σε νομικές / κανονιστικές διατάξεις τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Σχηματικά θα μπορούσε να αποδοθεί :

Σχήμα 2 : οργάνωση φορέων κοινωνικής οικονομίας

Η παρούσα στην εξέλιξή της αφορά τις **Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις** ενώ όπου υπάρχουν και αριθμητικά στοιχεία για άλλους φορείς, αναφέρονται διακριτά.

1.4. Η εμπειρία και μεγέθη κοινωνικής οικονομίας από το Διεθνές και Ευρωπαϊκό περιβάλλον

Η εμπειρία της κοινωνικής οικονομίας στο διεθνές περιβάλλον είναι αποτυπωμένη σε πλήθος αναφορών, ερευνών και μελετών. Για τη πληρότητα δε του θέματος, αναφέρονται στοιχεία τόσο από το μοντέλο των ΗΠΑ όσο και από την ΕΕ.

Όσο αφορά το μοντέλο της κοινωνικής οικονομίας (ως άτυπης κοινωνικής οικονομίας στην ΕΕ) που υλοποιείται μέσω προσωπικών ή φιλανθρωπικών ιδρυμάτων, ΜΚΟ (NGOs), και κάποια ταμεία αλληλοβοήθειας ή αλληλασφάλισης, τα ακόλουθα στοιχεία αν και επιγραμματικά είναι δηλωτικά :

- Το 2017 έχουν καταγραφεί 87.430 ιδρύματα (φιλανθρωπικά και προσωπικά)
- Το 2014, η απόδοση των ιδρυμάτων υπερβαίνει τα 54 B\$.
- Από το 2012 έως και το 2017 που υπάρχουν στοιχεία, το μεγαλύτερο προσωπικό ίδρυμα είναι το Bill & Melinda Gates Foundation με συνολική προσφορά 3.2 B\$ σε όλο το Πλανήτη.
- Έως το 2016, υπήρχαν περισσότερες από 120.000 μη κερδοσκοπικές οργανώσεις (προφανώς εκτός των Ιδρυμάτων). Κάποιες από αυτές είναι διεθνώς γνωστές όπως : TED, The Human Society, Livestrong, Invisible Children, Oxfam, American Diabetes Association, save the children.

Στις ΗΠΑ, υπάρχει ανεξάρτητη αρχή που βαθμονομεί και βαθμολογεί τα στοιχεία και τις δράσεις των ιδρυμάτων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (General Authority of foundations) σε κάθε πολιτεία, ενώ υποχρεούνται να αναφέρουν τα οικονομικά στοιχεία τους στο διαδικτυακό τόπο.

Η εμπειρία της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ευρωπαϊκή ένωση όπως έχει αναφερθεί έχει μια διαφορετική ερμηνεία και ένα διαφορετικό περιεχόμενο. Αν και υπάρχουν πολλές αναφορές (reports) και έρευνες για το πραγματικό μέγεθος και την επίδραση της κοινωνικής οικονομίας στην ΕΕ, δεν υπάρχει μια αξιόπιστη και έγκαιρη καταγραφή της, ίσως επειδή ακόμα είναι εκτός συστημάτων της Eurostat. Οι ακόλουθοι πίνακες από διαφορετικές αναφορές, απεικονίζουν σε αριθμητικά μεγέθη κατ' αρχήν το μέγεθος τη κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη.

Χώρα	Πληθυσμός ΚοινΣΕΠ	Μέλη	Εργαζόμενοι	Κύκλος Εργασιών [B €]
Αυστρία	1.684	3.185.800	37.235	10,22
Βέλγιο	338	400.000	6.846	5,94
Γαλλία	22.517	26.106.829	1.217.466	306,9
Ιταλία	39.600	12.620.000	1.150.200	150,3
Ισπανία	20.050	7.296.629	290.221	61
Μεγάλη Βρετανία	6.800	14.913.093	33.829	51,14

Πίνακας 2 : Επιλεκτικά Στοιχεία Κ.Ο. στην Ευρώπη (Πηγή Quintana Cocolina 2016, 2th Best Practice Report)

Χώρα	Πληθυσμός Κοινωνικών Επιχειρήσεων	Εκτίμηση αριθμού εργαζομένων
Βέλγιο	18.074	371.000
Γαλλία	107.828	N/A
Ιρλανδία	3.376	> 25.000
Ιταλία	94.030	558.487
Πολωνία	20.784	82.162
Σλοβακία	900	N/A
Ισπανία	16.164	> 35.000

Πίνακας 3 : Επιλεγμένα Στοιχεία Κ.Ο. χωρών ΕΕ (Πηγή : 5th Italian Business Forum for SE)

Χώρα	Απασχόληση στη κοινωνική Οικονομία	[%] ποσοστό της συνολικής απασχόλησης
Αυστρία	233.530	5,7%
Βέλγιο	462.540	10,30%
Βουλγαρία	121.300	3,97%
Κύπρος	5.070	1,32%
Τσεχική Δημοκρατία	160.909	3,28%
Δανία	195.490	7,22%
Εσθονία	37.850	6,63%
Φινλανδία	187.210	7,65%
Γαλλία	2.318.541	9,02%
Γερμανία	2.458.584	6,35%
Ελλάδα	117.123	2,67%
Ουγγαρία	178.210	4,71%
Ιρλανδία	98.744	5,34%
Ιταλία	2.228.010	9,74%
Ισπανία	1.243.157	6,74%
Λετονία	4.400	0,05%
Λιθουανία	8.976	0,67%
Λουξεμβούργο	16.119	7,3%
Μάλτα	1.680	1,02%
Πολωνία	592.600	10,23%
Πορτογαλία	251.100	5,04%
Ρουμανία	163.537	1,77%
Σλοβακία	44.901	1,94%
Σλοβενία	7.090	0,73%
Σουηδία	507.210	11,16%
Ηνωμένο Βασίλειο	1.633.004	5.64%

Πίνακας 4 : Μέγεθος εργαζομένων Κοινωνικής Οικονομίας ΕΕ (Πηγή : ΕΟΚΕ σύνοψη έκθεσης 2012-2014)

Σημειώνεται ότι η επέκταση και η νομοθετική θεμελίωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε κατά τα τελευταία έτη παράλληλα με τον λειτουργικό και διοικητικό

εκσυγχρονισμό των διαδικασιών. Το 2011 Ισπανία, Ελλάδα, 2013 Πορτογαλία, 2014 Γαλλία (η 12^η αναθεώρηση και εκσυγχρονισμός νομοθεσίας από το 1981) και το 2016 η Ρουμανία και Ελλάδα (αναθεώρηση / εκσυγχρονισμός) είναι οι καταγραφές. Κάποια ποσοτικά ή ποιοτικά στοιχεία από τις χώρες της ΕΕ, για την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις είναι :

- Και τα 29 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν ανεπτυγμένο εθνικό νομικό πλαίσιο για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική οικονομία αλλά σε 6 από αυτά, οι ορισμοί είναι λιγότερο αναλυτικοί και σαφείς,
- Σχεδόν σε όλα τα κράτη προβλέπεται αυτονομία από την πολιτεία, ενώ στην Πορτογαλία και Ιταλία με σαφήνεια δεν επιτρέπεται η συμμετοχή της πολιτείας στις Κοιν.Σ.Επ.
- Στην Φινλανδία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία και Σουηδία οι Κοιν.Σ.Επ. εξετάζονται και επιδοτούνται μόνο ως προς την ένταξη στην εργασία (WISEs : Work Integration Social Enterprises), αποκλείοντας άλλες μορφές ως προς τις εταιρικές ωφέλειες.
- Με τον ΕΚ 346/2013 θεσπίζεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (ΕΤΚΕ) για τη χρηματοδότηση σύστασης και υποστήριξης λειτουργίας.
- Η ΕΕ υπολογίζει ότι υπάρχουν συνολικά 2 εκατομμύρια νομικά πρόσωπα ως ΚοινΣΕπ και άλλοι φορείς κοινωνικής οικονομίας, με κύκλο εργασιών το 10% όλης της ΕΕ. Επίσης 11 εκατομμύρια εργαζόμενοι που αντιστοιχούν στο 6% του εργατικού δυναμικού είναι ενταγμένοι σε τέτοιες δομές.
- Οι περισσότερες ΚοινΣΕπ είναι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες (SMEs) επιχειρήσεις για τα κριτήρια της ΕΕ

1.5 Η εμπειρία και μεγέθη κοινωνικής οικονομίας στο Ελληνικό Πεδίο

Η εμπειρία στην Ελλάδα για την κοινωνική οικονομία, δεν εκφεύγει των χαρακτηριστικών όλων των άλλων οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Με βάση το νέο ενιαίο μητρώο που τηρείται στο Υπουργείο Εργασίας, έως τις 11.10.2018 υπήρχαν 1.221 επιχειρήσεις. Με βάση τα συνολικά στοιχεία από όλα τα

μητρώα, προκύπτει ακόμα μια ασάφεια για το πραγματικό μέγεθος του οικοσυστήματος. Τα πλέον επίσημα στοιχεία αναφέρουν :

☒ Ενεργός αριθμός ΚοινΣΕπ και ΚοιΣΠΕ (παλαιού μητρώου)	300-400
☒ Αριθμός ΚοινΣΕπ στο νέο μητρώου του νέου νόμου	246
☒ Αριθμός άλλων κοινωνικών επιχειρήσεων (ΑΜΚΕ)	27
☒ Εκτιμώμενος αριθμός εταιριών ΚΑΛΟ	573-673
☒ Άτυπες οντότητες	400-600
☒ Μη εγγεγραμμένοι φορείς με νομική ισχύ	263

Τα ανωτέρω μεγέθη δεν μπορούν να συνδέονται με τα παλαιότερα στοιχεία του πίνακα 4.

Με βάση τα παραπάνω, είναι σε εξέλιξη η δημιουργία νέων ασφαλών στοιχείων για το μέγεθος του οικοσυστήματος των εταιριών και σχημάτων ΚΑΛΟ στην Ελλάδα.

1.6 Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση

Είναι ίσως η βασικότερη έκφραση της κοινωνικής οικονομίας και αναμφίβολα η πολυπληθέστερη κατηγορία φορέων κοινωνικής οικονομίας στην Ε.Ε. Η Κοιν.Σ.Επ. παρά το γεγονός ότι έχουν κοινωνική «κατεύθυνση», δε παύει να είναι επιχείρηση. Αυτό σημαίνει ότι οι Κοιν.Σ.Επ. :

1. Πρέπει να έχουν σαφή και συμβατό με τη νομοθεσία : όραμα, αποστολή, στρατηγική και εταιρική κουλτούρα,
2. Έχουν εσωτερική οργάνωση : διοίκηση, τμήματα, διαδικασίες, ενώ μπορεί να έχουν και πιστοποιήσεις,
3. Χρειάζονται οικονομοτεχνικές / λογιστικές υπηρεσίες, νομικές υπηρεσίες ή και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την λειτουργία τους,
4. Έχουν νομικές και φορολογικές / ασφαλιστικές υποχρεώσεις ως κάθε επιχείρηση,
5. Είναι ιδιωτικά νομικά πρόσωπα, θεσμικά ανεξάρτητα από Κυβερνητικούς οργανισμούς,
6. Είναι αυτοδιοικούμενες επιχειρήσεις,
7. Πρέπει να είναι χρηματοοικονομικά βιώσιμες για να μπορέσουν να λειτουργούν αποτελεσματικά,

8. Έχουν την δυνατότητα δικτύωσης με άλλες Κοιν.Σ.Επ. ή με άλλα δίκτυα προώθησης στην Ελλάδα και στην ΕΕ,
9. Έχουν την δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν από προγράμματα ενίσχυσης ΜΜΕ του ΕΣΠΑ ή από τον Εθνικό Αναπτυξιακό Νόμο,
10. Μπορούν να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις αλλά και ιδιωτικές συμβάσεις.

Συνεπώς, η Κοιν.Σ.Επ. ως προς το εύρος επιχειρηματικής και επιχειρησιακής λειτουργίας, προσιδιάζει με ιδιωτική κεφαλαιουχική επιχείρηση. Τα πεδία που αλλάζουν σημαντικά και διαμορφώνουν το χαρακτήρα της Κοιν.Σ.Επ. είναι στο θεσμικό πλαίσιο ως ακολούθως:

1. Η μετοχική σύνθεση και η συγκρότηση των μελών που την αποτελούν,
2. Ο τρόπος λήψης των αποφάσεων (συμμετοχική διαδικασία και δημοκρατικότερη διαδικασία),
3. Ο τρόπος διάθεσης των κερδών / πλεονασμάτων της χρήσης, και
4. Η εστίαση στην κοινωνική επίδραση.

2. Το εργαλείο των βέλτιστων πρακτικών

Το σύνολο των μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί σε Ελλάδα και Ευρώπη για την διερεύνηση των καλών πρακτικών σε γενικές γραμμές δεν περιλαμβάνουν ένα μαθηματικοποιημένο μοντέλο το οποίο επιτρέπει τη ρητή αξιολόγηση σε επίπεδο καλών πρακτικών των επιχειρήσεων τύπου ΚΑΛΟ. Στην παρούσα εργασία επιχειρούμε για πρώτη φορά μια αυστηρή μεθοδολογικά προσέγγιση με την εφαρμογή της πολύκριτηριακής ανάλυσης η οποία και αναλύεται ενδελεχώς παρακάτω.

Ο αντικειμενικός στόχος της προσέγγισης αυτής είναι η ανάπτυξη δυο εργαλείων τα οποία θα δύνανται να δημιουργούν κατάταξη των επιχειρήσεων τύπου ΚΑΛΟ, αναφορικά με τις βέλτιστες πρακτικές. Τα εργαλεία που προτείνονται είναι α) η εφαρμογή της πολύκριτηριακής ανάλυσης σε στατικό επίπεδο, τροφοδοτώντας το υπόδειγμα με δεδομένα που συλλέχθηκαν από την έρευνα πεδίου για την Ανάλυση της Παρούσας Κατάστασης, β) η εφαρμογή της πολύ κριτηριακή ανάλυσης σε δυναμικό επίπεδο, τροφοδοτώντας το υπόδειγμα με δεδομένα που θα εισάγουν κάθε έτος οικιοθελώς οι επιχειρήσεις τύπου ΚΑΛΟ στην διαδικτυακή πλατφόρμα του

πρατηρίου που αναπτύσσει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Λόγω της καινοτομίας του εγχειρήματος και των εν γένη δυσχερειών τόσο στην προσέγγιση του ζητήματος διερεύνησης των καλών πρακτικών, όσο και στη συλλογή δεδομένων τα αποτελέσματα της στατικής με την δυναμική μέθοδο δεν θα είναι συγκρίσιμα διότι θα ενσωματώνουν διαφορετικά κριτήρια, με στόχο να γεφυρωθεί το ιδεατό με το εφικτό.

2.1 Ανάλυση μεθοδολογίας πολύκριτηριακής ανάλυσης

Προκειμένου να αξιολογήσουμε τις καλές πρακτικές των ΚΑΛΟ, θα εφαρμόσουμε την πολυκριτηριακή προσέγγιση WSM (weighted sum model). Έστω για παράδειγμα, ότι έχουμε να κατατάξουμε Κ επιχειρήσεις ΚΑΛΟ (E) αναφορικά με το κατά πόσο ακολουθούν καλές πρακτικές. Έστω επίσης, ότι για την ιεράρχηση θα χρησιμοποιηθούν Μ κριτήρια (A). Οι υποθετικές τιμές a_{ij} που παίρνουν τα κριτήρια εμφανίζονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ				
	A ₁	A ₂	A ₃	...	A _M
E ₁	a_{11}	a_{12}	a_{13}	...	a_{1M}
E ₂	a_{21}	a_{22}	a_{23}	...	a_{2M}
E ₃	a_{31}	a_{32}	a_{33}	...	a_{3M}
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
E _K	a_{K1}	a_{K2}	a_{K3}	...	a_{KM}

Το πρόβλημα που μπορεί να παρουσιαστεί είναι ότι οι τιμές των κριτηρίων συχνά δεν είναι στις ίδιες μονάδες μέτρησης. Για παράδειγμα, μπορεί το κριτήριο 1 να υπολογίζεται σε ευρώ, ενώ το κριτήριο 2 σε αριθμό ατόμων. Έτσι, προτού προχωρήσουμε σε οποιαδήποτε ιεράρχηση θα πρέπει πρώτα να τυποποιήσουμε (standardize) τις τιμές των κριτηρίων και να τις ανάγουμε σε κοινή βάση. Για την τυποποίηση θα επιλέξουμε μία από τις δύο παρακάτω προσεγγίσεις

$$\tau_{i,j} = a_{i,j} / \max a_{i,j}$$

ή

$$\tau_{i,j} = (a_{i,j} - \min a_{i,j}) / (\max a_{i,j} - \min a_{i,j})$$

όπου $\max a_{i,j}$ είναι η μέγιστη τιμή που παίρνει το κριτήριο j και $\min a_{i,j}$ είναι η αντίστοιχη ελάχιστη τιμή. Έτσι, ο πίνακας των κριτηρίων μετασχηματίζεται ως εξής

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ (σε κοινή βάση)				
	A ₁	A ₂	A ₃	...	A _M
E ₁	τ ₁₁	τ ₁₂	τ ₁₃	...	τ _{1M}
E ₂	τ ₂₁	τ ₂₂	τ ₂₃	...	τ ₂₃
E ₃	τ ₃₁	τ ₃₂	τ ₃₃	...	τ ₃₃
⋮	⋮	⋮	⋮		⋮
E _K	τ _{K1}	τ _{K2}	τ _{K3}	...	τ _{KM}

Κατόπιν, θα πρέπει να επιλέξουμε συντελεστές στάθμισης για κάθε κριτήριο. Η επιλογή των συντελεστών θα γίνει με τη μέθοδο Rank Order Cendroid (ROC) ως εξής:

$$w_j = \left(\frac{1}{M} \right) \sum_{i=1}^M \frac{1}{r_i}$$

Όπου w_j είναι ο συντελεστής στάθμισης του κριτηρίου i , M είναι το πλήθος των κριτηρίων και r είναι η σειρά κατάταξης που έχουμε ορίσει για το εν λόγω κριτήριο.

Τέλος, η κάθε επιχείρηση λαμβάνει ένα σκορ σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο

$$S_i = \sum_{j=1}^K w_j \tau_{i,j}$$

όπου K είναι ο αριθμός των επιχειρήσεων και S_i είναι το σκορ της επιχείρησης i . Η κατάταξη των επιχειρήσεων γίνεται με βάση το εν λόγω σκορ.

2.2 Επιλογή κριτηρίων

Όπως γίνεται αντιληπτό, κρίσιμο σημείο της μεθοδολογία αποτελεί τη επιλογή των κριτηρίων που θα συνθέτουν την εισροή δεδομένων στο μαθηματικό μοντέλο της πολύ κριτηριακή ανάλυσης. Ακολουθώντας τη μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την Κοινωνική Οικονομία, των στόχων για την κοινωνική οικονομία της πολιτικής της Στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 και την σχετική Ευρωπαϊκή Πολιτική, και τους ορισμούς της ΕΕ για την ερμηνεία της «καλή πρακτική» (ή «βέλτιστη πρακτική» ή «αποτελεσματική πρακτική»), αλλά και των

ιδιαιτεροτήτων των επιχειρήσεις τύπου ΚΑΛΟ έχουμε κάνει μια ad-hoc επιλογή κριτηρίων. Τονίζετε πως είναι η πρώτη φορά που επιχειρείτε ένα τέτοιο εγχείρημα, το οποίο δύναται να αποτελέσει βάση για περαιτέρω έρευνα αλλά και μετεξέλιξης του, στο πλαίσιο και στο βαθμό που μελλοντικά θα είναι δυνατό να καταστεί μια εναρμονισμένη βάση δεδομένων σε επίπεδο eurostat η οποία θα καταγράφει όλα τα κρίσιμα δεδομένα για την κοινωνική οικονομία. Μέχρι τότε, υποχρεωτικά ενσωματώνονται στην ανάλυση τα υπάρχοντα δεδομένα, με όποιες αδυναμίες υπονοούνται για το αποτέλεσμα της έρευνας.

Στην ειδική επιλογή κριτηρίων για την δυναμική και στατική προσέγγιση λαμβάνονται υπόψη τα εξής γενικά κριτήρια:

- Καινοτομία,
- Αποτελεσματικότητα,
- Βιωσιμότητα
- Συνεργατικότητα
- Αναπαραγωγή σε άλλα περιβάλλοντα με ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες,
- Δυνατότητα μεταφοράς σε διαφορετικά περιβάλλοντα από νέους χρήστες που δημιουργούν κάτι νέο.
- Η σημαντικότητα της επίδρασης των μέτρων και των υπηρεσιών της ΚοινΣΕπ
- Η αποτελεσματική ενσωμάτωση των δημοκρατικών αρχών στην διοίκηση
- Η εγγύηση της κοινωνικής δέσμευσης στην άσκηση των οικονομικών δραστηριοτήτων
- Οι μέθοδοι οργάνωσης και η αξιοποίηση ευνοϊκών συνθηκών για την εκτέλεση του έργου

2.2.1 Επιλογή κριτηρίων για το στατικό εργαλείο

- Για το στατικό εργαλείο αξιοποιούνται τα δεδομένα που προέκυψαν από τις παρακάτω ερωτήσεις που τέθηκαν στις επιχειρήσεις τύπου ΚΑΛΟ στην έρευνα πεδίου:
- 4. Με τι ασχολείται η ΚοινΣΕπ;

- 10. Υπάρχει οργανόγραμμα στην ΚοινΣΕπ; Εάν ναι επισυνάψτε ή περιγράψτε.
- 11. Με ποια διαδικασία θέτετε στόχους για την δράση της ΚοινΣΕπ;
- 12. Με ποιο τρόπο παρακολουθείτε την επίτευξη των στόχων της ΚοινΣΕπ;
- 21. Ποιος είναι ο κύκλος εργασιών του τελευταίου οικονομικού έτους της ΚοινΣΕπ σας;
- 22. Πιστεύετε ότι θα είναι οικονομικά βιώσιμη στο κοντινό μέλλον;
- (1=πλήρως βιώσιμη, 9=μη βιώσιμη)
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9
- 33. Η διοίκηση της ΚοινΣΕπ είναι αιρετή; Εάν ναι κάθε πότε και πως προκύπτει; Εάν όχι πως έχει προκύψει;
- 34. Έχετε συνεργασία με επιστημονικούς, ερευνητικούς φορείς; Ποιους;
- 36. Με ποιον τρόπο/διαδικασία/κριτήρια ιεραρχείτε τις δράσεις σας;
- 41. Έχετε καταρτίσει επιχειρησιακό σχέδιο δράσης;
- 52. Μέσο εκτιμώμενο ύψος πωλήσεων;
- 56. Ποιο το επίπεδο μόρφωσης των μελών της ΚοινΣΕπ;
- 78. Περιγράψτε τη συνεργασία σας με άλλες ΚοινΣΕπ. (1 = χειρότερη εμπειρία και 9 = καλύτερη εμπειρία)
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9
- Οι παραπάνω ερωτήσεις, μεμονωμένα είτε συνδυαστικά απαντούν σε σημαντικό βαθμό στα γενικά αντικειμενικά κριτήρια βέλτιστων πρακτικών σε στατικό επίπεδο και μπορούν συμπληρωματικά της αποτύπωσης της υπάρχουσας κατάταξης που πραγματοποιήθηκε στο ανάλογο παραδοτέο να γίνει και ένα ranking των επιχειρήσεων τύπου ΚΑΛΟ σε επίπεδο βέλτιστων πρακτικών.

2.2.2 Επιλογή κριτηρίων για το δυναμικό εργαλείο

Για το δυναμικό εργαλείο προτείνεται η συλλογή δεδομένων που θα προκύπτουν από τις παρακάτω ερωτήσεις:

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας ο αριθμός των εργαζομένων; (Ποσοστό μεταβολής)

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας ο αριθμός των συμμετεχόντων; (Ποσοστό μεταβολής)

Ποιο το ποσοστό ΑΜΕΑ στο σύνολο των εργαζόμενων σας;

Ποιο το ποσοστό ατόμων που θεωρούνται κοινωνικά αποκλισμένα στο σύνολο των εργαζόμενων σας;

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας ο τζίρος της επιχείρησής σας; (Ποσοστό μεταβολής)

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας τα κέρδη της επιχείρησής σας; (Ποσοστό μεταβολής)

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας ο αριθμός των επωφελούμενων από τις δράσεις σας ; (Ποσοστό μεταβολής)

Ποιο το ποσοστό του τζίρου σας κατευθύνεται για έρευνα και καινοτομία;

Ποιο το ποσοστό του τζίρου σας κατευθύνεται για περιβαλλοντικά ορθές πρακτικές;

Ποιο το ποσοστό των δεδουλευμένων εργατοωρών της επιχείρησής σας κατευθύνεται για έρευνα και καινοτομία;

Ποιο το ποσοστό των δεδουλευμένων εργατοωρών της επιχείρησής σας κατευθύνεται για περιβαλλοντικά ορθές πρακτικές;

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας η διοικητικής σας σύνθεση; (ΝΑΙ, ΟΧΙ)

Η μεταβολή της διοικητικής σας σύνθεση πραγματοποιήθηκε με αρχαιρεσίες; (ΝΑΙ, ΟΧΙ)

Μεταβλήθηκε κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας η οργανωτική σας δομή; (ΝΑΙ, ΟΧΙ)

Κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας, γνωστοποιήσατε τα αποτελέσματα της δράσης σας στην τοπική κοινωνία; (ΝΑΙ, ΟΧΙ)

Κατά το τελευταίο έτος δραστηριότητας σας, διευρύνετε τις συνεργασίες σας; (ΝΑΙ, ΟΧΙ).

Τις παραπάνω ερωτήσεις θα έχουν την δυνατότητα οι επιχειρήσεις τύπου ΚΑΛΟ να τις βρίσκουν στην ιστοσελίδα της πλατφόρμας του παρατηρητηρίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και να τις απαντούν αυτοβούλως σε τακτά χρονικά

διαστήματα ώστε να είναι δυνατό, μεταξύ άλλων, και το monitoring της επίδοσης των επιχειρήσεων τύπου ΚΑΛΟ, της περιφέρειας, σε επίπεδο βέλτιστων πρακτικών.